

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МУКАЧІВСЬКА МІСЬКА РАДА
ЧЕРКАСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. Б.ХМЕЛЬНИЦЬКОГО
ЗАКАРПАТСЬКИЙ УГОРСЬКИЙ ІНСТИТУТ ІМ. ФЕРЕНЦА РАКОЦІ ІІ**

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НАУКИ Й ОСВІТИ
В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

**Збірник тез доповідей за матеріалами
VI Всеукраїнської науково-практичної конференції**

**Мукачево
13-14 травня 2021 року**

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(протокол № 4 від «12» травня 2021 р.)*

С 91

Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів : збірник тез доповідей за матеріалами VI Всеукраїнської науково-практичної конференції, 13-14 травня 2021 р., Мукачево / Ред.кол. : Т.Д.Щербан (гол.ред.) та ін. – Мукачево : Вид-во МДУ, 2021. – 572 с.

У збірнику представлено тези доповідей за матеріалами VI Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів». Учасниками конференції розглянуто проблеми та перспективи розвитку педагогічної освіти, психолого-педагогічні аспекти індивідуальної траєкторії професійного становлення особистості, сучасні орієнтири розвитку економіки, управління та інженерії, актуальні проблеми розвитку сфери обслуговування, туризму та збереження історико-культурної спадщини, тенденції розвитку сучасного суспільно-політичного та культурно-мистецького простору.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, аспірантів та студентів, які займаються науково-дослідною роботою.

Редакційна колегія:

Щербан Т.Д. – д-р психол. наук, професор (голова);

Гоблик В.В. – д-р екон. наук, професор;

Кобаль В.І. – канд. пед. наук, доцент;

Пігош В.А. – канд. екон. наук, доцент;

Максютова О.В. – провідний фахівець ВНТД.

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікації.

ФЕНЦИК О.М. Академічна грамотність здобувачів вищої освіти: сутність та шляхи становлення	230
ФЕНЦИК О.М., ДИЯНИЧ М.М. Науково-дослідницька компетентність майбутніх учителів початкової школи: теоретичні засади	232
ФЕНЧАК Л. М. Формування організаційно-управлінської компетентності майбутніх педагогів початкової освіти	234
ФІЛЕ Г.Ф. Основні поняття та завдання релігійного виховання	236
ФІЛЬО В. В., МОЧАН Т. М. Особливості соціалізації дітей в сім'ї	239
ФУЛЕЙ А.Ю., МАРКО М.М. Використання пальчикового ігротренінгу в дітей дошкільного віку	241
ФУРДЕЛА А. Т., ХОМА О. М. Методи навчання грамоти в першому класі	243
ХИМИНЕЦЬ К.І., ЧЕКАН О.І. Особливості використання комп'ютерних технологій у логопедичній роботі	245
ХОМА О. М., МАКАРА Ж. М. Сучасні підходи до форм читання в початковій школі .	248
ХРИПТА А. М., ТОМАШЕВСЬКА М. О. Педагогічне спілкування як форма міжособистісної взаємодії вчителя та учнів	250
ЦІФРЯК Т.М., ЛІБА О.М. Структура методології освітньої діяльності здобувачів вищої освіти	252
ЧЕКАН О.І. Сучасні тенденції досліджень процесів спілкування в ракурсі лінгвістики, психології, психолінгвістики, педагогіки з позицій різних наукових напрямків	254
ЧЕРЕПАНЯ М.Т., БРИТВАК Р.М. Реформи в дошкільній освіті Закарпаття (друга половина ХХ століття)	257
ЧЕРЕПАНЯ М.Т., КОБАЛЬ К.І. Інтернатні заклади Закарпаття (друга половина ХХ століття)	259
ЧЕРЕПАНЯ М.Т., ЛОКЕС Б.М. Дошкільна освіта Закарпаття (1919-1938 рр.)	262
ЧЕРЕПАНЯ Н.І., ГУЛАН М. Методи і прийоми формування у дошкільнят діалогічного мовлення	265
ЧЕРЕПАНЯ Н.І., КОЗАК Л. Музикотерапія в оздоровленні дітей	267
ЧЕРЕПАНЯ Н.І., ШУБЕРТ М. Технології як засіб розвитку у дітей дошкільного віку інтересу до занять фізичною культурою і спортом	269
ЧУБИРКО К. Я., ЧЕКАН О.І. Сучасні проблеми і тенденції розвитку логопедії як науки	271
ШВАРДАК М.В., ЕРДЕЛІ-ІВАНТО М.Ю. Сутнісна характеристика технології адаптивного управління	275
ШВАРДАК М.В., ЗАВАДСЬКА В.В. Алгоритм реалізації технології антимобінгу в умовах закладу освіти	276
ШВАРДАК М.В., ПОПОВИЧ О.-М.В. Особливості реалізації коучинг-технології в умовах закладу загальної середньої освіти	278
ШЕСТАК А. Ю., ТОМАШЕВСЬКА М.О. Професійні та особистісні якості сучасного педагога	279
ЩЕРБАН Г.В. Формування системи цінностей студентів у процесі професійного навчання	281

РОЗДІЛ 2. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ТРАЄКТОРІЇ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ

АГАПЧУК Б.Ф., КОРОЛОВИЧ О.О. Теоретичні засади професійної підготовки фахівців у закладах вищої освіти України.....	284
---	-----

метод проектів, ділових ігор, технології розвитку критичного мислення, інформаційні технології, міжпредметна інтеграція навчальних дисциплін тощо.

Література

1. Ермаков Д.С. Формирование экологической компетентности учащихся: теория и практика / Д.С. Ермаков. – М. : МИОО, 2009. – 180 с.

2. Турок О.С. Екологічне виховання в концепції сталого розвитку: освітні завдання і технології європейського виміру / О. С. Турок // Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія «Педагогіка та психологія»: збірник наукових праць. – Мукачево : МДУ, 2017. – Випуск 1(5). – С.189 – 191.

УДК 378.016:81-028.31-028.42]:378:37.011.3-057.876(043.2)

ФЕНЦИК О.М.,
Мукачівський державний університет

АКАДЕМІЧНА ГРАМОТНІСТЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ: СУТНІСТЬ ТА ШЛЯХИ СТАНОВЛЕННЯ

У контексті удосконалення національної вищої освіти важливим його вектором є створення академічно добросесного освітнього середовища, яке б забезпечувало якісну фахову підготовку. А це потребує, насамперед, визначення шляхів формування академічної грамотності здобувачів вищої освіти.

Не вдалось визначити, коли саме в національному науковому просторі з'явився такий феномен як «академічна грамотність». Проте у контексті формування академічної добросесності в освітньому національному просторі все більше з'являються дискусійні публікації щодо формування академічної грамотності здобувачів. Різні аспекти проблеми академічної грамотності порушували у своїх дослідженнях вітчизняні та зарубіжні науковці, зокрема: О. Асадчих Т. Лавриненко Е. Бакіна, І. Короткіна, О. Семенов, Н. Смирнова, І. Щемелева та ін. Слід відзначити, що у дискурсивному полі вітчизняного наукового простору проблема формування академічної грамотності ще не знайшла остаточного вирішення. Більшість досліджень присвячено розгляду такого аспекту, як формування академічної грамотності в контексті іншомовної підготовки.

Системно-структурний аналіз сутності феномена «академічна грамотність» свідчить про те, що у зарубіжних країнах паралельно з поняттям академічної грамотності вживають «грамотність в університеті» (literacy in the university), «практики академічної грамотності» (academic literacy practices); «академічна грамотність» також вживають як синонім академічного дискурсу. На думку зарубіжної дослідниці Н. Смирнової, академічна грамотність – це розуміння того, як саме здійснювати комунікації в академічному дискурсі [3, с.143]. О. Асадчих, концепт «академічна грамотність» тлумачить як систему знань про академічний дискурс і рецептивно-продуктивне мовлення в академічних жанрах, уміння та навички використання цих знань у сприйманні і

створенні текстів академічного дискурсу. Вчена пропонує його розглядати у двох аспектах: навчально-цільовому, як головну мету і результат процесу навчання та як якість мовної особистості, яка повинна бути сформована у студента [1, с.15]. Вартими уваги видаються міркування вітчизняної дослідниці О. Семеног, яка вказує, що «академічна грамотність передбачає оволодіння знаннями про жанрову природу висловлювання, формування й удосконалення вмінь сприймати й будувати висловлювання певної жанрової форми, дотримання етичних правил академічного спілкування в науково-освітньому співтоваристві» [2, с. 91-92]. Отже, аналіз наукових розвідок дозволяє констатувати різноманітність поглядів учених на досліджуване поняття.

Академічну грамотність будемо розглядати як рівень засвоєння системи знань, сформованих вмінь, навичок і способів діяльності, що визначають здатність особи до продуктивного академічного дискурсу. На нашу думку, формування академічної грамотності – це цілеспрямований, системний процес набуття компетенцій, який починається під час навчання у закладах загальної середньої освіти та продовжується під час фахової підготовки у закладах вищої освіти. Так, необхідно сформувати у здобувачів комплекс умінь: уміння абстрактного мислення, аналізу та синтезу; уміння розрізняти факти та думки, твердження та аргументи; причину та наслідки, класифікувати, порівнювати; робити умовиводи, спостерігати, моделювати; уміння критично осмислити, інтерпретувати навчальну та наукову інформацію; уміння знаходити ключові слова та визначати ідею наукового тексту; здатність генерувати чи змінювати свою позицію на основі фактів й аргументів; здатність висувати гіпотези, проводити дослідження, обробляти результати та ін. Отже, зрозуміло, що академічна грамотність, як інтегральна компетентність, є складним багатокомпонентним особистісним утворенням, що інтегрує знання і світогляд, інтелектуальні та комунікативні уміння особистості.

Важливим компонентом академічної грамотності є академічна письмо, яке розглядаємо як процес написання академічних текстів та формування здатності обґрунтовувати власні ідеї за допомогою переконливого і правильно структурованого академічного тексту. У нашому розумінні навчання академічному письму як ключового компонента академічної грамотності здобувачів закладів вищої освіти повинно здійснюватися в системі формування науково-дослідницької компетентності. Так, формування здатності критично оцінювати, відбирати та впорядковувати інформацію з різних джерел, висувати та обґрунтовувати власні ідеї у структурованому, логічно впорядкованому науковому тексті, використовувати різні моделі та технології академічного письма в роботі над текстом необхідно у процесі вивчення комплексу дисциплін на різних рівнях вищої освіти (бакалаврському, магістерському, освітньо-науковому). Адже за самооцінюванням здобувачів, їм бракує умінь грамотно, логічно, змістовно конструювати науковий текст, здійснювати умовиводи, добирати аргументи, мовностилістичні засоби наукового стилю для викладу професійно-наукової інформації [4].

На нашу думку, концепція формування академічної грамотності повинна стати ключовою ідеєю сучасного закладу вищої освіти. Важливо створити комплексну систему розвитку академічної грамотності, яка охопить бакалаврський, магістерський, освітньо-науковий рівні вищої освіти.

Таким чином, формування академічної грамотності вимагає продуманого системного, комплексного підходу на всіх етапах освіти. Необхідно визначити поетапність упровадження дисциплін на різних рівнях закладу вищої освіти, виокремити оптимальні дидактичні умови, ефективні стратегії навчання як українському, так англійському академічному письму як важливому компоненту формування академічної грамотності здобувачів.

Література

1. Асадчих О.В. Навчання студентів японської мови з академічною метою: формування академічної грамотності. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*, V (52), Issue: 113. Budapest, 2017. С. 15–19.

2. Семенов О. М. Курс "Академічна культура дослідника: європейський та національний досвід" у докторській підготовці. Інноваційний розвиток вищої освіти: глобальний, європейський та національний виміри змін: матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції, (м. Суми 23–24 квітня 2020 року). Суми : СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2020. С.89–93.

3. Смирнова Н. В. Академическая грамотность и письмо в вузе: от теории к практике. *Высшее образование в России*, 2015. № 6, С. 58-62.

4. Фенцик О.М. Формування академічної грамотності здобувачів вищої освіти у процесі фахової підготовки. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр. Запоріжжя : КПУ, 2020. Вип. 73. Т. 2. С.226-231.

УДК 378.016:81-028.31-028.42]:378:37.011.3-057.876(043.2)

ФЕНЦИК О.М., ДИЯНИЧ М.М.,
Мукачівський державний університет

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ: ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ

Реформування національної освіти зумовлює здійснення наукової дискусії щодо пошуку інноваційних способів формування професійної компетентності майбутніх учителів початкових класів закладу загальної середньої освіти, на яких покладена важлива місія - закласти фундамент особистісного розвитку дитини, виховати всебічно і гармонійно розвинену особистість.

Зрозуміло, що успішність навчання здобувачів здебільшого залежить від здатності педагога якісно організувати освітній процес, його здатності добирати і використовувати сучасні та ефективні методики і технології навчання, виховання та розвитку учнів. Проте не менш важливою для вчителя є сформована здатність аналізувати результати навчання учнів, застосовувати наукові методи пізнання в освітньому процесі: спостерігати, аналізувати, формулювати гіпотези, збирати дані, проводити експерименти, аналізувати та

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>